

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 51/2010-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta, zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti K. B., S., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 657/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 24 C 152/2003) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 657/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 24 C 152/2003) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Pezinok p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 657/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 24 C 152/2003) k o n a l b e z z b y t o č n ý c h p r i e t á h o v .

3. K. B. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Pezinok p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok je p o v i n n ý uhradiť K. B. trovy konania v sume 292,38 € (slovom dvestodevät'desiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. G. Z., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 51/2010-16 z 2. februára 2010 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť K. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 657/08 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 24 C 152/2003).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila prípisom sp. zn. Spr. 3103/2010 z 24. marca 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

„Predmetná vec - v y p o r i a d a n i e b e z p o d i e l o v é h o s p o l u v l a s t n í c t v a m a ň z e l o v a o v y d a n i e h n u t e l ' n ý c h v e c í ú c a s t n í k o v : K . B . c / a P . B . , n a p a d l a n a b ý v a l ý O k r e s n ý s ú d P e z i n o k d ň a 1 5 . 8 . 2 0 0 3 / p ô v . s p . z n . 2 4 C 1 5 2 / 2 0 0 3 / . P o z r u š e n í b ý v a l é h o O k r e s n é h o s ú d u

Pezinok vec prešla na Okresný súd Bratislava III s účinnosťou od 01.01.2005 a s účinnosťou od 01.01.2008 po prechode výkonu súdnictva z Okresného súdu Bratislava III na novozriadený Okresný súd Pezinok, kde bola veci pridelená nová spisová značka 4C 657/2008. Pohyb spisu na jednotlivých súdoch uvádzam aj z dôvodu, že v určitých obdobiach „nečinnosť“ súdu súvisela s preberaním a odovzdávaním spisovej agendy na jednotlivých súdoch. ...

Dňa 23.10.2003, po oboznámení sa s obsahom návrhu, pokyn na pripojenie súvisiacich spisov. Dňa 30.10.2003, vylúčenie pripojených spisov, ... výzva na odstránenie väd návrhu ... Dňa 30.01.2004, po obdržaní odpovede od navrhovateľky dňa 10.12.2003, doručenie návrhu odporcovi spolu s uznesením - výzvou na vyjadrenie sa k návrhu. Dňa 25.05.2004 preposlanie zásielky odporcovi. Dňa 26.07.2004 nariadenie pojednávania na termín dňa: 28.9.2004.

Dňa 28.09.2004 pojednávanie; na žiadosť právnych zástupcov účastníkov konania bolo odročené na neurčito za účelom ich mimosúdneho jednania. Dňa 27.10.2004 bolo súdu doručené späťvzatie návrhu navrhovateľky v časti o vydanie hnutelných vecí a oznámenie, že k mimosúdnej dohode o vyporiadaní BSM v celom navrhovanom rozsahu nedošlo. Dňa 22.12.2004 nariadenie pojednávania na termín dňa: 01.03.2005.

Dňa 01.03.2005 bolo súdu doručené písomné ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania bez konania v merite veci právnu zástupkyňou navrhovateľky. Dňa 01.03.2005 pojednávanie na žiadosť PZ navrhovateľky odročené. Dňa 02.03.2005 nariadenie pojednávania na termín dňa: 28.4.2005 ako aj výzva navrhovateľke označiť návrhy na vykonanie dokazovania a predložiť všetky listinné dôkazy, vzťahujúce sa k veci.

Dňa 28.4.2005 pojednávanie na žiadosť odporcu odročené /nesúhlas zamestnávateľa s jeho uvoľnením z práce v deň pojednávania, č. l. 41 spisu/, na termín dňa: 16.06.2005.

Termín pojednávania bol zrušený z dôvodu PN zák. sudcu od 02.05.2005 do 30.06.2005 /44 pracovných dní/. Dňa 14.11.2005 nariadenie pojednávania na termín dňa: 21.02.2006. Termín pojednávania musel byť zrušený z dôvodu PN zák. sudcu od 13.02.2006 do 07.04.2006 /40 pracovných dní/. Dňa 14.03.2006 na pokyn zastupujúceho sudcu nariadené pojednávanie na termín: 04.04.2006.

Termín pojednávania bol zrušený z dôvodu trvania PN zák. sudcu, do 07.04.2006. Dňa 20.04.2006 nariadenie pojednávania na termín: 11.07.2006 spolu s realizáciou

navrhnutého dôkazu navrhovateľkou - dopyt na peňažný ústav. Dňa 11.07.2006 pojednávanie vo veci samej: odročenie na termín: 07.09.2006. Dňa 20.07.2006 bola súdu doručená písomná žiadosť o zmenu termínu pojednávania právnej zástupkyne navrhovateľky z dôvodu plánovanej dovolenky. Dňa 09.08.2006 bolo súdu doručené písomné vyjadrenie odporcu k návrhu, pripojené listinné dôkazy a návrhy na vykonanie dokazovania. Dňa 17.08.2006 pokyn na zmenu termínu pojednávania na žiadosť PZ navrhovateľky na termín: 26.09.2006.

Dňa 24.08.2006 pokyn - predvolanie svedka, dopyty na peňažný ústav, ODI PZ SR.

Dňa 26.09.2006 pojednávanie vo veci samej, nedostavila sa svedkyňa, neprevzala predvolanie, odročenie na termín: 17.10.2006.

Dňa 17.10.2006 pojednávanie odročené z dôvodu PN zák. sudcu od 17.10.2006 do 31.10.2006 /11 pracovných dní/. Dňa 17.10.2006 pojednávanie odročené, na termín: 09.11.2006, bez meritórneho prejednanie ...

Dňa 09.11.2006 pojednávanie vo veci samej, výsluch svedkyne, odročené na neurčito, na nariadenie znaleckého dokazovania. Dňa 15.01.2007 ... bolo súdu doručené podanie právnej zástupkyne navrhovateľky s námietkou zaujatosti voči súdom ustanovenému znalcovi /č. l. 169 spisu/. Dňa 15.01.2007 bolo súdu doručené aj odvolanie odporcu proti uzneseniu v časti uloženia povinnosti zložiť preddavok na odmenu znalca. Dňa 17.01.2007 výzva navrhovateľke na doplnenie námietky zaujatosti znalca, výzva na poplatkovú povinnosť za námietku zaujatosti a výzva na zaujatie stanoviska k odporcom označeným hodnotám hnutelných vecí v BSM účastníkov ... Dňa 01.02.2007 bolo súdu doručené vyjadrenie znalca k vznesenej námietke zaujatosti, dňa 12.02.2007 písomné podanie právnej zástupkyne navrhovateľky - späťvzatie námietky zaujatosti znalca. Dňa 12.02.2007 bolo súdu doručené písomné podanie právnej zástupkyne navrhovateľky - odsúhlasenie odporcom označenej hodnoty časti hnutelných vecí. V čase od 08.02.2007 do 09.03.2007 /22 pracovných dní/ trvala PN zák. sudcu. Dňa 15.05.2007 výzva znalcovi na podanie požadovaného znaleckého úkonu; predloženie spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcu ... Dňa 22.5.2008 bol spis z odvolacieho súdu vrátený na novozriadený Okresný súd Pezinok ... V čase, kedy bol spis na odvolacom súde, dňa 13.09.2007, ustanovený znalec Ing. H. oznámil súdu, že nie je kompetentný podať požadovaný znalecký úkon ... Dňa 08.09.2008 vypracované uznesenie o zmene

znalca. ... spis znalkyni doručený 12.06.2009. Dňa 18.09.2009 bol spis aj s požadovaným znaleckým úkonom vrátený na súd. Dňa 18.09.2009 nariadenie pojednávania na termín: 26.11.2009, pokyn aj na doručenie znaleckého posudku na vyjadrenie. Dňa 26.11.2009 pojednávanie vo veci samej, odročené na termín: 16.02.2010 na doplnenie dokazovania. Dňa 16.02.2010 pojednávanie vo veci samej, oboznámenie výsledkov vykonaného dokazovania, záverečné prednesy a odročenie pojednávania na termín: 09.03.2010 na vyhlásenie rozsudku. Dňa 09.03.2010 vyhlásenie rozsudku v neprítomnosti navrhovateľky, jej právnej zástupkyne, hoci termín vzali na vedomie.“

Predsedička okresného súdu vo vzťahu k zložitosti veci konštatovala, že „Povaha veci /majetkové vyporiadanie po rozvođe manželstva/ nevyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu, s poukazom aj na zistenú masu BSM. Po právnej stránke sa javila byť vec zložitá vo vzťahu k požiadavke navrhovateľky v zmysle § 150 Občianskeho zákonníka v rámci širšieho vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov nahradiť jej peňažné plnenia, ktoré odporca vynaložil na úhradu rôznych záväzkov /čl. III. bod D. návrhu na začatie konania/, vrátane dlhov z doby výkonu podnikateľskej činnosti, pri tvrdení odporcu, že záväzky plnil výlučne z pôžičiek, ktoré si vzal výlučne iba on sám. Po skutkovej stránke bola vec náročnejšia na dokazovanie z hľadiska ustálenia masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov, pričom účastníci, vrátane navrhovateľky, až v priebehu konania produkovali dôkazy, pričom za konania súd zistil, že do masy BSM patrí aj osobné motorové vozidlo, ktorého stanovenie všeobecnej hodnoty ku dňu zániku BSM vyžadovalo odborné posúdenie veci znalcom.“.

Na doterajšej dĺžke konania sa podľa názoru predsedníčky okresného súdu podieľala aj sťažovateľka, ktorej návrh na začatie konania bol „neúplný a neurčitý“. Zároveň poukázala na skutočnosť, že sťažovateľka spolu s podaním návrhu na začatie konania neuhradila súdny poplatok v celom rozsahu. Sťažovateľka „až v priebehu konania /po prvýkrát 28.04.2005 na pojednávaní/ predkladala súdu listinné dôkazy. Pojednávanie bolo odročené päťkrát na žiadosť účastníkov konania, resp. žiadosť právnej zástupkyne, v jednom prípade zhodne na návrh oboch procesných strán. Na Krajskom súde v Bratislave sa spis nachádzal z dôvodu odvolania navrhovateľky od 04.05.2007 do 22.05.2008, teda

viac ako rok. Určitý časový sklz bol spôsobený aj vznesenou námietkou zaujatosti ustanoveného znalca, ktorá námietka bola ešte pred rozhodnutím o nej, vzatá späť.“

Predsedička okresného súdu sa vyjadrila aj k výške sťažovateľkou požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú považuje „vzhľadom na masu BSM, ktorá bola rozsudkom Okresného súdu v Pezinku vypořiadaná, za zjavne neprimeranú. Hodnota vecí, ktoré boli rozsudkom Okresného súdu v Pezinku ako BSM vypořiadané nepresiahla 1.000 eur.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky v liste z 18. mája 2010 na výzvu ústavného súdu zaujala stanovisko k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu, pričom poukázala na skutočnosť, že „návrh sťažovateľky na vypořiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo dňa 30.7.2003 bol Okresnému súdu Pezinok doručený dňa 15.8.2003. Tento návrh, aj v časti vydania vecí, naplnil dikciu ust. § 42 ods. 3 a § 79 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka v ňom aj presne uviedla a definovala veci, ktoré žiadala vydať. Prípísom súdu zo dňa 30.10.2010 (2 a pol mesiaca od podania návrhu) bola sťažovateľke dňa 1.12.2003 (t.j. o mesiac neskôr ako bol prípis súdu datovaný) doručená výzva súdu, ktorou ju vyzýval na oznámenie hodnoty predmetu vecí, ktoré žiada vydať pre účely vyrubenia poplatkovej povinnosti a tieto identifikovať nezameniteľným spôsobom, hoci ich presnú špecifikáciu už uviedla v pôvodnom návrhu. Tento úkon súdu, bol vykonaný až po 3 a 1/2 mesiaci od podania návrhu. Takýto úkon súdu bol v rozpore so zásadou hospodárnosti konania a požiadavkami zakotvenými v základných ustanoveniach, aby súdna ochrana bola rýchla a účinná (§ 1 a § 6 OSP).“

Sťažovateľka teda už „v návrhu doručenom súdu dňa 15.8.2003 riadne a nezameniteľne označila veci, ktoré žiadala vydať; rovnakým spôsobom tieto veci označila aj v podaní zo dňa 8.12.2003 s tým, že doplnila hodnotu vecí, vydania ktorých sa domáhala. Toto písomné podanie označené ako presná identifikácia a oznámenie hodnôt predmetu sporu vydania, zmena petitu návrhu odoslala poštou dňa 9.12.2003.“

Právna zástupkyňa sťažovateľky tiež nesúhlasila s názorom, že sťažovateľka prispela k prieťahom v konaní predkladaním dôkazov až v priebehu konania, keďže táto „už v návrhu označila niektoré dôkazy s tým, že v prípade rozporov, alebo nesúhlasu

odporcu s niektorými položkami navrhla výsluch účastníkov a svedkov, ktorí budú neskôr označení“.

Podľa názoru právnej zástupkyne sťažovateľky „súd vo svojom chronologickom výpočte úkonov vo svojom vyjadrení, uvádza žiadosti o odročenie termínu pojednávania, avšak vôbec neuvádza opakované žiadosti sťažovateľky o vytýčenie termínu pojednávania a konanie vo veci“.

Ako nesprávne vníma právna zástupkyňa sťažovateľky tiež tvrdenie predsedníčky okresného súdu, že súdny spis „sa vyše roka nachádzal na Krajskom súde Bratislava z dôvodu odvolania sťažovateľky. Spis sa na Krajskom súde Bratislava nachádzal z dôvodu odvolania, avšak odporcu. Odporca podával odvolanie proti uzneseniu Okresného súdu zo dňa 7.12.2006, č. k. 24C 152/03-164 v časti výroku o uložení mu povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania.“.

Vo vzťahu k požadovanému finančnému zadosťučineniu sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že jeho výška nie je závislá od hodnoty predmetu konania, pričom ako dôvod požadovanej výšky zadosťučinenia uviedla „množstvo prežitých stresov a nervov“, ako aj sústavnú snahu „domôcť sa svojich práv rôznymi dokladovanými žiadosťami, s prihliadnutím na celkovú neprímeranú dĺžku konania a na prieťahy v konaní, s prihliadnutím, na skutočnosť, že nejde o vec právne zložitú a s prihliadnutím na ľahostajnosť orgánov, ktorých povinnosťou bolo konať. Dlhotrvajúca nečinnosť súdu mala za následok, že sťažovateľka sa nachádzala v stave právnej neistoty viac ako 6 a pol roka.“.

V závere svojho podania právna zástupkyňa sťažovateľky vyslovila nesúhlas s konštatovaním zložitosti veci, pričom prezentovala názor, že „Súdne konanie o vyporiadaní BSM (aj pri širšom vysporiadaní) podľa nášho názoru nemožno vzhľadom na jeho predmet a skutkovú a právnu náročnosť hodnotiť za také zložité, že by v dôsledku právnej zložitosti veci mohli vzniknúť 6 a pol ročné prieťahy v konaní.“.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil rovnaký chronologický priebeh konania, ako ho uviedli vo svojich podaniach predsedníčka okresného súdu a právna zástupkyňa sťažovateľky.

Právna zástupkyňa sťažovateľky a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 657/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 24 C 152/2003).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je nárok sťažovateľky na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ústavný súd konštatuje, že takéto spory sú síce svojou povahou náročnejšie na dokazovanie, pretože treba zistiť okruh vecí patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania, ich hodnotu ku dňu zániku, ako aj zohľadniť viacero skutočností, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, najmä pokiaľ ide o komplexnosť vyporiadania tohto majetkového spoločenstva, no na druhej strane ide o konanie, ktoré nie je právne zložitú. Samotná faktická zložitosť prerokúvanej veci spočívajúca v komplikovanom dokazovaní nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku napadnutého konania. Prerokúvanú vec totiž nie je možné považovať

za osobitne zložitú po právnej stránke, keďže konanie tohto typu je štandardnou a stabilnou súčasťou rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. Navyše metodika postupu všeobecných súdov vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je dostatočne jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou, preto pri sústredenom postupe súdu v posudzovanom konaní bolo možné vo veci rozhodnúť bez zbytočných prietáhov.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo súvisiaceho spisu okresného súdu zistil, že sťažovateľka čiastočne ovplyvnila dĺžku konania, a to najmä opakovanými žiadosťami o odročenie nariadených pojednávaní (28. septembra 2004, 1. marca 2005 a 7. septembra 2006). V prvom prípade bolo dôvodom žiadosti o odročenie pojednávania súhlasné vyjadrenie účastníkov konania o možnosti uzavrieť mimosúdnu dohodu. V dvoch ďalších prípadoch to bola nemožnosť právnej zástupkyne zúčastniť sa v určených termínoch na pojednávaní, pričom v oboch prípadoch bola neúčast' sťažovateľky a jej právnej zástupkyne na pojednávaní ospravedlnená vopred a sťažovateľka tiež vopred požiadala o zmenu termínu pojednávania. Toto správanie sťažovateľky, ako aj ňou vznesená námietka zaujatosti znalca z 15. januára 2007 síce spôsobili predĺženie konania, avšak iba v miere, ktorá s ohľadom na jeho doterajšiu dĺžku nie je vo vzťahu k posudzovaniu existencie zbytočných prietáhov v konaní nijako významná.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v doterajšom priebehu konania. Pri hodnotení tohto kritéria vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní, a teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z písomných prejavov sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, ako aj z obsahu sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd konštatoval, že postup

okresného súdu v namietanom konaní vykazoval obdobia nečinnosti. Okresný súd v období od 10. decembra 2003 (doručenie doplnenia návrhu sťažovateľky) do 28. septembra 2004 (pojednávania vo veci) nevykonával okrem zdĺhavého doručovania návrhu odporcovi žiadny podstatný úkon (nečinnosť viac ako 9 mesiacov).

Predmetné konanie bolo z dôvodu organizačných zmien v sústave súdov v období od 1. januára 2005 do 1. januára 2008 vedené na Okresnom súde Bratislava III, ktorého postup sťažovateľka osobitne nenamietala. Ústavný súd však posudzoval aj priebeh konania v tomto období s tým, že uvedené zmeny nemôžu ísť na ťarchu účastníkov konania, pričom v zmysle ustanovení § 18a ods. 1 v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nesie okresný súd zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľky aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresnom súde Bratislava III.

V období vedenia konania na Okresnom súde Bratislava III bol tento súd nečinný viac ako jeden rok, a to od 16. júna 2005 (zrušený termín pojednávania po jeho dvojnásobnom odročení) do 11. júla 2006 (pojednávania vo veci), aj keď súd opakovane v tomto období určoval termíny pojednávania (21. januára 2006, 4. apríla 2006), tieto však boli rušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (napr. I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03).

Okresný súd bol nečinný aj v období od 22. mája 2008, keď bol súdny spis vrátený okresnému súdu z odvolacieho súdu, do 8. septembra 2008, keď okresný súd pribral do konania nového súdneho znalca (takmer 4 mesiace).

Ďalší úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci okresný súd účinne vykonával až 12. júna 2009 (doručený súdny spis znalcovi), teda po uplynutí viac ako 9 mesiacov.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

V posudzovanom prípade ústavný súd považuje za nesústredenú, a tým aj neefektívnu činnosť najmä postup Okresného súdu Bratislava III pri znaleckom dokazovaní, keď až po 9 mesiacoch zistil, že ustanovil nekompetentného znalca.

Ústavný súd dospel k záveru, že nečinnosťou okresného súdu v namietanom konaní, ako aj jeho neefektívnou činnosťou a nedostatkami v organizácii práce došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Napokon vo vzťahu k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu, podľa ktorého *«v určitých obdobiach „nečinnosť“ súdu súvisela s preberaním a odovzdávaním spisovej agendy na jednotlivých súdoch»*, ústavný súd poukazuje na svoj stabilne judikovaný názor, podľa ktorého opakovaný prechod výkonu súdnictva nie je pre ústavný súd okolnosťou relevantnou pre posúdenie, či došlo v konaní k zbytočným prietahom, keďže organizačné zmeny týkajúce sa súdov nemôžu byť v žiadnom prípade pričítané na ťarchu práv účastníka konania (napr. III. ÚS 14/00, II. ÚS 286/07, IV. ÚS 14/09).

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Hoci okresný súd 9. marca 2010 vo veci meritórne rozhodol, ku dňu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti konanie

nebolo ešte právoplatne skončené, preto ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadostučinenia. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadostučinenie v sume 6 638,78 € s poukazom na to, že požadovaná výška odškodného zodpovedá *„rozsahu pocitu nedôvery v spravodlivosť a jej sústavnej snahy domôcť sa svojich práv niekoľkými žiadosťami o vytýčenie pojednávania vo veci samej, aby vec bola konečne právoplatne skončená, s prihliadnutím na dĺžku nečinnosti súdu vo veci samej, laxný prístup a ľahostajnosť orgánov, ktorých povinnosťou bolo a je konať“*.

Pri určení sumy primeraného finančného zadostučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, dôvody, pre ktoré v ňom došlo k zbytočným priet'ahom, mieru zložitosti veci, ako aj správanie s'ťažovateľky ako účastníčky konania a ďalšie okolnosti predmetného konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € s'ťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním pred ústavným súdom (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že s'ťažovateľkou uplatnená náhrada trov konania v sume 736,75 € presahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), preto priznal trovy právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky vo výške 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 695,41 € pre úkony v roku 2009), čo predstavuje za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v sume 2 x 115,90 € spolu s náhradou režijného paušálu v sume 2 x 6,95 €, so zvýšením o 19 % DPH, ktorej platiteľom je právna zástupkyňa s'ťažovateľky. Úhrada bola priznaná spolu v celkovej sume 292,38 €. Za spracovanie stanoviska doručeného ústavnému súdu 18. mája 2010 ústavný súd náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal, keďže toto stanovisko nevnieslo do procesu posudzovania s'ťažnosti žiadne nové právne ani skutkové okolnosti. Išlo v podstate o zopakovanie argumentácie obsiahnutej v odôvodnení s'ťažnosti so súčasným poukazom na niektoré konkrétne pochybenia okresného súdu, ktoré však ústavnému súdu už boli známe z vyžiadaného súdneho spisu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2010